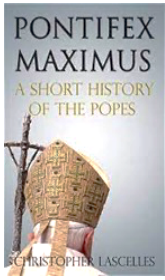

Tijdsaanduidingen in de apocalyptische boeken Daniël en Openbaring

In navolging van het boek Daniël wordt in het boek Openbaring enkele keren een tijdspanne gegeven: 1260 dagen, 3,5 jaar, 42 maanden. Het zijn o.a. tijden van onderdrukking en vervolging van de gelovigen... In Adventistische kringen wordt dit uitgelegd als de periode die loopt van 538 tot 1798 na Christus.

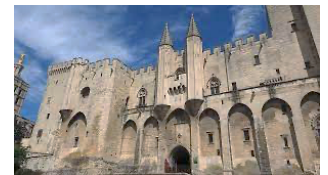

538: dit zou de datum zijn waarop de wereldlijke Romeinse macht samenvloeit met de Roomse kerkelijke macht (pausdom). Keizer Justinianus vaardigt in dat jaar een decreet uit waardoor de paus het hoofd wordt van alle kerken.

Het was echter al in **378** dat keizer Gratianus zelf afstand deed van de traditioneel romeinse titel Pontifex Maximus (Hogepriester) en die toekende aan de paus. In 380 maakte het Edict van Thessaloniki (cunctos populos) (keizers Theodosius I, Gratianus en Valentinianus II) een einde aan de betrekkelijke godsdienstvrijheid en werd het rooms-katholicisme de officiële staatsgodsdienst.

1798: in opdracht van Napoleon neemt generaal Berthier paus Pius VI gevangen. Wat men vaak niet weet of vertelt, is dat Napoleon niet het catholicisme wilde aanvallen of afschaffen, ook niet de paus zijn religieuze macht ontnemen (wat vele revolutionairen juist wel wilden), maar zijn politieke macht en invloed. Amper twee jaar later, in 1800, is er al een nieuwe paus, Pius VII. Sommigen vragen zich dan ook af of dit dan echt dat 'grootse dramatische event' is dat werd voorspeld.

Ook is het zo dat het grootste dieptepunt van de pauselijke macht meestal gesitueerd wordt tussen de jaren 1309 en 1377. Deze periode wordt '**de Babylonische ballingschap van het pausdom**' genoemd. Bijna 70 jaar lang moesten ze Rome verlaten en zich in Avignon vestigen, totaal afhankelijk van de koning van Frankrijk.

'Palais des papes'
te Avignon

1260 dagen / 42 maanden / 3,5 (tijd, tijden en een halve tijd)

Johannes geeft geen enkele aanwijzing of het gaat om een letterlijke tijdspanne of niet. Ook geeft hij geen aanwijzing m.b.t. het eventuele gebruik van het dag-jaar principe (een dag staat dan voor een jaar). Sowieso is dus voorzichtigheid geboden. Het is niet omdat een bepaalde datum ons goed uitkomt dat dit daarom ook juist is (of de bedoeling van de schrijver).

Het dag-jaar principe wordt afgeleid uit amper een tweetal teksten: Numeri 14:34 en Ezechiël 4:5,6

Andere mogelijke, niet historisch chronologische uitleggingen die je tegenkomt (betekenisvoller in ieder geval voor joodse en joods-christelijke gelovigen uit die tijd):

- In de Joodse geschiedenis komt de periode van 3,5 jaar (42 maanden, 1260 dagen) nog voor op belangrijke momenten: 3,5 jaar droogte ten tijde van **Elia**, in de strijd tegen Izebel en haar god Baäl. Ook **Daniël** geeft een dergelijke periode aan. Opvallend trouwens hoe vaak elementen uit het boek Daniël voorkomen in het boek Openbaring.

De meeste bijbelgeleerden gaan ervan uit dat het boek Daniël geschreven is in de periode van de Makkabeeën. Onder **Antiochus Epifanes** werd van 164 tot 167 v. C. de tempel ontwaard (er werden offers van varkens gebracht in de tempel, het beeld van Zeus werd in het allerheiligste geplaatst, Joden die de Joodse traditie en rituelen bleven volgen werden op gruwelijke wijze ter dood gebracht).

*** Daniël 8 spreekt over 2300 avonden en morgens. In onze traditionele uitleg loopt die periode van 457 v.C. tot 1844 n. C.

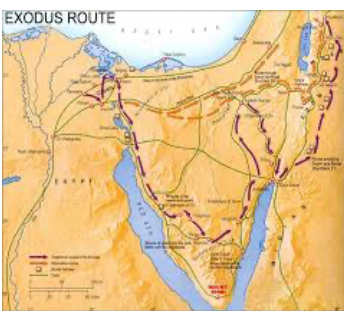
De interpretatie van de 2300 jaar, van 457 v. C. tot 1844 n. C. is niet voor iedereen even evident. Het beginpunt zou het edict van Artaxerxes zijn dat Ezra toeliet om terug te keren naar Jeruzalem. Anderen geven aan dat Cyrus al in 538 v. C. (één jaar na zijn verovering van Babylon) een decreet uitvaardigt dat ballingen toeliet om naar hun land terug te keren en de heiligdommen weer op te bouwen. De Joodse prins Zerbubbabel grijpt die kans. Twee jaar later wordt al begonnen met de heropbouw van de tempel. Voeg hieraan toe dat aan het einde van die 2300 jaar, in 1844, er niets zichtbaars is gebeurd, en je kunt begrijpen dat er soms getwijfeld wordt aan de traditionele uitleg...

Een andere uitleg heeft te maken met deze Antiochus Epifanes.

De woorden avond en morgen kunnen in de grondtaal slaan op het avond- en morgenoffer. 2300 offers zijn dan 1150 dagen = 3 jaar, 2 maanden en 10 dagen. Dit komt overeen met de tijd dat het heiligdom te Jeruzalem ontwijd was ten tijde van Antiochus Epifanes: najaar 167 v. C. tot half december 164 (dan wordt de tempel gereinigd – 'in rechte staat hersteld', wat herdacht wordt tijdens het Chanoekafeest).

Opvallend: Daniël 11 is een hoofdstuk waar wij heel weinig concreets over kunnen vertellen. Bij een nauwkeurige studie van dat hoofdstuk in parallel met de geschiedenis van de Makkabeese tijd en Antiochus Epifanes kom je tot de ontdekking dat vers na vers verklaard wordt door de gebeurtenissen in die tijd...

- In het Joodse denken werd 3,5 jaar **symbool van zware verdrukking**. Zo weten we dat in de Joodse traditie rond de tijd van Johannes 3,5 jaar symbool stond voor de Babylonische ballingschap. Die dramatische gebeurtenissen (met de verwoesting van Jeruzalem en de tempel) dienden als blauwdruk voor wat in de eerste eeuw opnieuw gebeurde (stad en tempel weer verwoest, vervolgingen, ...).

- Ook dit is een interessante denkpiste: Openbaring 12 bevat heel wat allusies aan de Exodus en het **verblijf van Israël in de woestijn**. In **Numeri 33** krijg je een overzicht van alle woestijnstaptes. Tweeënveertig keer (**42 x !**) staat er: "ze legerden zich". In die optiek zou die aangegeven periode een soort spiegelbeeld zijn van de verschillende woestijnstaptes (met beproevingen en ontberingen) die het volk van God moe(s)t doorlopen vooraleer het in vrijheid en sjalom kon leven in het Beloofde Land. Dit is een herkenbaar beeld voor Gods volk in verdrukking door de eeuwen heen.

eeuwen vol gebeurtenissen

Adventisten hechten vooral belang aan de begin- en einddatum. Nochtans gaat het ook en minstens evenzeer om een hele periode waar heel wat zou gebeuren...

Hieronder een beperkt overzicht in vogelvlucht, eeuw na eeuw (tussen de traditionele begin- en einddatum) – gebeurtenissen die soms een decisieve impact hadden op het wereldgebeuren:

500-600

- In 529 sluit Keizer Justinianus de beroemde Academie te Athene. Belangrijke en kostbare oude boeken worden verbrand, waaronder ook oude wetenschapboeken.
- Justinianus stelt zijn Codex op, een compendium van Romeinse rechtspraak. Hij bevecht 'ketterijen' en moordt er lustig op los om al wie zijn visie op het christelijke geloof niet deelt uit te schakelen. In 538 kroont hij de paus tot hoofd van alle kerken binnen het christendom.

600-700

- **Opkomst van de Islam.** Voor de enen de valse godsdienst bij uitstek, voor anderen ook een volk van 'godvrezenden', met grotendeels dezelfde waarden als Joden en christenen. De invloed van de Islam valt absoluut niet te onderschatten, daar getuigen zelfs actuele gebeurtenissen van.

700-800

- **Opmars van de Islam:** regeert in het hele oostelijke Middellandse Zeegebied, Noord-Afrika, Spanje, delen van Frankrijk. In Spanje tot 1085, in Andalusië tot 1492. Het was een verlicht en goedaardig bestuur, veel vriendelijker naar Joden toe dan de christenen in die tijd.

800-900

- In 800 wordt **Karel de Grote** door Paus Leo III tot keizer gekroond in de Sint Pietersbasiliek te Rome. Hij bouwt het grootste westerse rijk uit sinds de tijd van de Romeinen.
- Dodelijke aanvallen van de **Noormannen**

900-1000

- Deze eeuw wordt beschouwd als de **donkerste eeuw** van de middeleeuwen, het dieptepunt van het menselijke intellect.

De wereld van de Islam staat hiermee in contrast. In 980 wordt Avicenna geboren. Hij was medicus, geoloog, paleontoloog, natuurkundige, psycholoog, wiskundige, filosoof... Zijn bekendste werk is de Canon van de Geneeskunde (*Al-Qanun fi al-Tibb*), die uit meer dan een miljoen woorden bestaat en lange tijd ook in Europa een standaardwerk zou blijven.

1000-1100

- **Zestien 'ketters' worden verbrand in Orleans.** Het begin van een ander klimaat: al meer dan 600 jaar na het einde van het Romeinse Rijk waren er in West-Europa geen ketters meer geëxecuteerd.
- 1054: het **Oosters Schisma**, de scheuring binnen de christelijke kerk tussen de oosters orthodoxe kerken en de Rooms Katholieke kerk.
- 1077: Hendrik IV, keizer van het Heilig Roomse Rijk stapte blootsvoets naar Canossa om vergiffenis te vragen aan paus Gregorius VII.
- 1095: Paus Urbanus II lanceert de **kruistochten**, een ware catastrofe voor de relaties tussen christenen en moslims, en ook voor de Joden.
- **Anselmus van Canterbury** schrijft *CUR DEUS HOMO* (*Waarom werd God mens?*). Hierin werkt hij de **doctrine van de substitutie** uit, de zogenoemde *voldoeningstheorie*: iemand moet de plaats innemen van de mens om Gods straf te ondergaan. Deze hele theorie is geschoeid op het feodale model (suzerein die alle macht heeft, en horigen). Anselmus is ook een van de grondleggers van de **Scholastiek**. De scholastieke theologie werd een zelfstandige wetenschap die steeds meer betekenis ging toekennen aan rationele processen van het denken. De kloostercultuur daarentegen bleef bij haar meer mystiek georiënteerde methode.

1100-1200

- Sterke **moslimheersers** staan op: Saladin (1137-1193) verdrijft de kruisvaarders uit de meeste van hun veroveringen. Tijdens de derde kruistocht laat de Engelse koning Richard Leeuwenhart 3000 islamitische mannen, vrouwen en kinderen afslachten buiten de stadsmuren van Akko afslachten.
- **Franciscus van Assisi** (de beschermheilige van de ecologen) gaat met het leger van de Vijfde Kruistocht naar Egypte, waar hij de sultan Saladin ontmoet.

1200-1300

- **Paus Innocentius III** claimde absolute kerkelijke, politieke en militaire macht. Hij start **kruistochten** tegen Katharen en Albigenzen (kruistocht van christenen tegen christenen!).

▪ **Thomas van Aquino** schrijft een dik werk over theologie. Hij werkt de Scholastiek verder uit. Sommige uitspraken zijn hoogst bedenkelijk: *"Zalig zij die in het koninkrijk der hemelen komen; zij zullen het lijden zien van de verdoemden, en dat zal hun eigen zegen nog vreugdevoller maken."*

Scholastici probeerden alles te verklaren, maar verloren zich vaak in oeverloze discussies – volgens de latere Erasmus bv. over de vraag hoeveel engelen konden plaatsnemen op de punt van een naald...

1300-1400

- In het midden van de 14de eeuw stierven er in enkele jaren tijd wereldwijd 75 tot 100 miljoen mensen aan **de pest**. Een derde van alle Europeanen zou aan pest bezweken zijn. De pestplag werd gezien als een straf van God voor begane zonden. Ook de Joden werden vaak aangewezen als

zondebok. In tientallen steden vonden ware pogroms plaats en werden Joden massaal afgeslacht.

Historici wijzen op de slechte hygiënische omstandigheden en verzwakking van de bevolking door uitbuiting en grote armoede (ook door hongersnoden). Bovendien waren de elementaire sanitaire regels vanuit de Bijbel (het jodendom) verloren gegaan.

- Begin van de **Renaissance**, als reactie op de despotische onderdrukking van de 'natuurlijke mens' ten voordele van het geestelijke.

▪ 1400-1500

- Eeuw van grote **veranderingen**

- **Gutenberg**: de boekdrukkunst maakt de verspreiding van de Bijbel mogelijk

- 1453: val van **Constantinopel** door de Moslims

- **Ferdinand en Isabella** willen de wereld klaarmaken voor de wederkomst van Jezus. Ze verwijderen de 80.000 boeken uit de Moslim Bibliotheek van Granada en verbranden ze. Eerst was er verdraagzaamheid beloofd t.a.v. de Joden, maar dit werd weer ingetrokken. 40.000 Joden lieten alles achter en verlieten Spanje. 50.000 anderen 'bekeerden' zich om zo in leven te blijven. Deze 'bekeerlingen' werden het eerste mikpunt van de Spaanse Inquisitie die zou nagaan of de bekeringen wel echt waren...

- Isabella sponsort **Christoffel Columbus**, wat leidt tot de ontdekking van Amerika (met alle nefaste gevolgen: uitroeiing van de plaatselijke bevolking)

1500-1600

- Eeuw van **Erasmus** (christelijk humanisme) en **Luther** en co (de Hervorming of Reformatie).

Herontdekking van de 'rechtvaardigmaking door geloof' / meer accent op bijbel en evangelie dan op het kerkelijk instituut / de Bijbel wordt beschikbaar in de volkstaal. Noord-Europa wordt overwegend protestants.

- **Terechtstellingen** op brandstapels, zowel door katholieken als protestanten

▪ **Antisemitisme**

- 1543: **Copernicus** (niet de aarde maar de zon is het middelpunt van ons zonnestelsel – dit had ook theologisch impact!) / **Andreas Vesalius** publiceert 'Fabrica', een werk over menselijke anatomie / **Leonardo Da Vinci** en **Michelangelo** worden a.h.w. de 'vaders van onze westerse beschaving'. Algemeen: de aandacht gaat minder naar de ziel en het hiernamaals, en meer naar het leven op deze wereld.

1600-1700

- Godsdienst wordt uitgedaagd door de **wetenschap**. Descartes stelt dat empirisch onderzoek primeert op geloof.

- 1518-1548: de **dertigjarige oorlog**, die begon als godsdienstoorlog, eist meer dan 8 miljoen slachtoffers op de slagvelden en door hongersnood. Er werd veel gebruik gemaakt van huurlingen die vaak zwaar aan het plunderen sloegen.

- **Europese kolonisatie van Amerika**. Men schat dat ongeveer 80% van de oorspronkelijke bevolking omkomt (door uitmoording en door ziektes die de Europeanen meebrachten zoals pokken, tyfus, griep, mazelen, ...)

- De 'zonnekoning' **Lodewijk XIV** eigende zich goddelijke absolute macht toe. "L'état c'est moi." Alles voor eigen eer en macht.

- **Amerika** wordt het nieuwe 'land van belofte'. Steeds meer Europeanen wijken uit. Een deel van hen ontvlucht religieuze intolerantie in hun thuisland. In de 'nieuwe wereld' doen ze het zelf echter vaak niet beter. In 1620 brengt het schip de Mayflower de zgn. **Pilgrim Fathers** aan land. Zij hebben de droom

van een Nieuw Israël en een Nieuw Jeruzalem op aarde. Voor hen ging het niet om vrijheid van godsdienst, maar om de 'correcte' godsdienst. Op hun beurt vervolgden en doodden ze wie het niet eens was met dit streven naar uniforme godsdienst.

=> In Openbaring 12 staat dat "de aarde de (vervolgde) vrouw te hulp kwam". Dit wordt vaak gezien als de tijd waarop vervolgde christenen naar Amerika vluchtten. De elementen hierboven stemmen echter wel tot nadenken...

1700-1800

- **1755:** aardbeving van Lissabon, op zondag tijdens de mis. Er vallen tienduizenden doden door de beving en de daaropvolgende tsunami en branden. De stad is bijna geheel weggeveegd. Dit werd (en wordt nog vaak) gezien als een van de eerste 'tekenen van het einde'. Ondertussen zijn we natuurlijk al bijna dan 270 jaar en vele (zwarte) aardbevingen en tsunami's verder...
- **1776:** onafhankelijkheidsverklaring van Amerika
- **1789:** Franse revolutie – "liberté, égalité, fraternité"
- **1790:** jaarlijks worden zo'n 74.000 Afrikanen naar Amerika gebracht om er als slaaf te werken voor de ingeweken christenen. Dit heeft nog steeds grote gevolgen voor Amerika vandaag.
- **1798:** gevangenneming van de paus door generaal Berthier (zie p. 1)

Nawoord

Heel wat evenementen die bijzonder veel impact hadden op wereld en maatschappij komen nooit aan bod in de uitleg van de profetieën. Ook recentere gebeurtenissen zoals de twee wereldoorlogen, de holocaust, de val van het ijzeren gordijn, de gruwel van IS, de wereldwijde nefaste gevolgen van globalisering en de invloed van de groei-economie, ... lijken niet echt mee te tellen in de traditionele uitleg.